

Woonzorgcentrum Hoogboomsteenweg Kapellen

Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek – 2018C245

Landschappelijk booronderzoek – 2018C246

Eke
2018

Colofon

Titel: Woonzorgcentrum Hoogboomsteenweg, Kapellen
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen - projectcode 2018C245 & 2018C246

Status: definitief

Datum: 19 juni 2018

Auteur: Annelies Claus

Projectbegeleiding: Nathalie Baeyens

Projectcode: 2018C245 & 2018C246

Raaproject: KAH001

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Begoniastraat 13
9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Begoniastraat 13
9810 Eke
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2018

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

Voor een plangebied langs de Hoogboomsteenweg te Kapellen heeft RAAP België een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd voor het verkrijgen van een stedenbouwkundige omgevingsvergunning voor de bouw van een woonzorgcentrum en assistentiewoningen. Op basis van dit vooronderzoek was het niet mogelijk om een voldoende gefundeerde uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er kan immers niet met zekerheid worden bepaald dat op het archeologisch niveau grondsporen en vondsten zullen aangetroffen worden. Bovendien zal de bodemimpact van de geplande werken nefast zijn voor het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed op een groot deel van het terrein.

Binnen het kader van het vooronderzoek werd zowel een bureaustudie als een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd. Op basis van de studie van landschappelijke, archeologische en historische bronnen kon een archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld worden. De landschappelijke ligging, nl. op de zuidwestelijke flank van de Kempische cuesta, zou zowel gunstig zijn voor het aantreffen van vuursteenconcentraties als voor het vinden van grondsporen en vondsten uit de metaaltijden en historische periodes. Bovendien toonden de geraadpleegde bronnen aan dat het huidige en historische landgebruik vermoedelijk weinig impact hebben gehad op de bewaring van archeologische resten. Volgens de bodemkaart van Vlaanderen zouden plaggenbodems voorkomen ter hoogte van het plangebied. Vaak dekken deze volledig en intacte bodemprofielen af, wat ook gunstig is voor de bewaring van archeologische resten.

Om een betere inschatting te kunnen maken van de bodemopbouw binnen het plangebied werden landschappelijke boringen uitgevoerd. Dit onderzoek toonde aan dat de plaggenbodems zo goed als verdwenen zijn binnen het plangebied en dat de bodemprofielen (de podzolbodems) niet of niet volledig bewaard zijn gebleven. Dit verlaagt de kans op het aantreffen van intact bewaarde vuursteenconcentraties. De verwachting op grondsporen en vondsten van landbouwgemeenschappen uit het verleden ligt echter nog steeds hoog. Gezien voor de omgeving van Kapellen nog weinig archeologische data voorhanden zijn, loont het zeker de moeite om verder onderzoek uit te voeren.

Op basis van het landschappelijk booronderzoek kon ook een afweging gemaakt worden tussen verstoringsdiepte en de diepte van een te verwachten archeologisch niveau. Volgens de gezette boringen reikt de verstoringsdiepte van de te vernieuwen Hoogboomdreef niet dieper dan de dikte van de bouwvoor. Bovendien dienen de bomen en boomwortels langs deze dreef ongeschonden te blijven. Verder onderzoek ter hoogte van deze geplande ingreep is dan ook niet wenselijk. Op de twee zones die voorzien zijn voor de parking en de bebouwing, is dit echter niet het geval. De uitgravingen voor de aan te leggen funderingen zullen mogelijk aanwezige archeologische resten wel verstoren. Om de aanwezigheid van archeologische resten beter te kunnen inschatten wordt daarom een verder vooronderzoek onder de vorm van proefsleuven geadviseerd. Aangezien op een groot deel van dit terrein bomen aanwezig zijn, dienen deze eerst gerooid te worden.

2 Programma van maatregelen

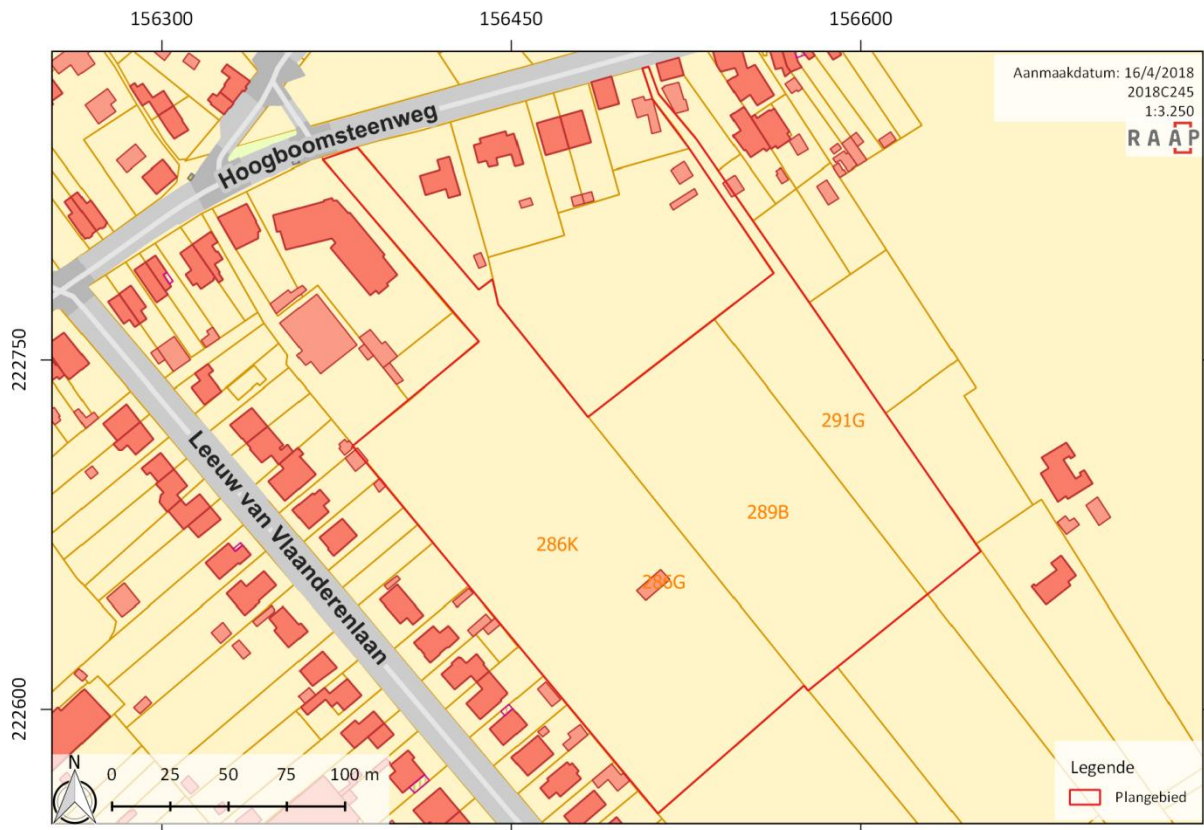
2.1 Administratieve gegevens

- *Naam plangebied en/of toponiem:* Woonzorgcentrum Hoogboomsteenweg, Kapellen
- *Adres:* Hoogboomsteenweg
- *Deelgemeente:* Kapellen
- *Gemeente:* Kapellen
- *Provincie:* Antwerpen
- *Kadastrale gegevens:* Kapellen, 3de afdeling, sectie M, percelen 286k, 286g, 289b en 291g
- *Oppervlakte plangebied:* 34 322 m²
- *Bounding box in lambertcoördinaten (X/Y):*

noordoost:	X 156369	Y 222555
zuidwest:	X 156651	Y 222875

Figuur 1: Projectie van het plangebied op de topografische kaart (bron: OPENSTREETMAP-AUTEURS, 2017)

Figuur 2: Projectie van het plangebied op het GRB (bron: AGIV, 2017)

2.2 Onderzoeksdoelen en vraagstellingen

Met behulp van verder vooronderzoek dient voornamelijk de aanwezigheid van archeologische resten getoetst te worden en dit binnen twee zones, nl. waar parking en bebouwing wordt ingepland. Op deze twee zones vormt de geplande ingreep immers een bedreiging voor eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Het landschappelijk booronderzoek leverde reeds een indicatie op van de diepte waarop zich een mogelijk archeologisch niveau bevindt. Vervolgonderzoek dient dit niveau beter in kaart te brengen en meer informatie op te leveren over de impact van het huidige en historische landgebruik op de bewaring van mogelijk aanwezige archeologische resten. Op basis van de aard en de datering van eventueel aanwezige sporen en vondsten kan het verleden van het gebied beter in kaart gebracht worden. Eens gegevens verzameld zijn over de aanwezigheid, aard, datering en bewaring van sporen en vondsten kan het kennispotentieel ervan worden ingeschat. Ook de bodemimpact van de geplande werken op deze sporen en vondsten dient opnieuw geëvalueerd te worden. Tenslotte dient een gefundeerde uitspraak gedaan te worden of verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is en onder welke vorm dit eventueel dient te gebeuren.

Bij het proefsleuvenonderzoek worden volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Zijn er archeologische sporen en/of relictten aanwezig?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen en hoe diep zijn deze bewaard?
- Wat is de aard van de sporen en uit welke periode dateren deze?

- Hoe verhouden de resultaten zich tot de archeologische en historische kennis uit de omgeving?
- Welke informatie levert het onderzoek op over de ontstaansgeschiedenis van Kapellen?
- Levert het onderzoek een bijdrage in de kennis van de omgeving op breder, landschappelijk niveau?
- Welke zones kunnen als archeologisch waardevol beschouwd worden en dienen onderworpen te worden aan vervolgonderzoek?

2.3 Onderzoeksmethode en –strategie

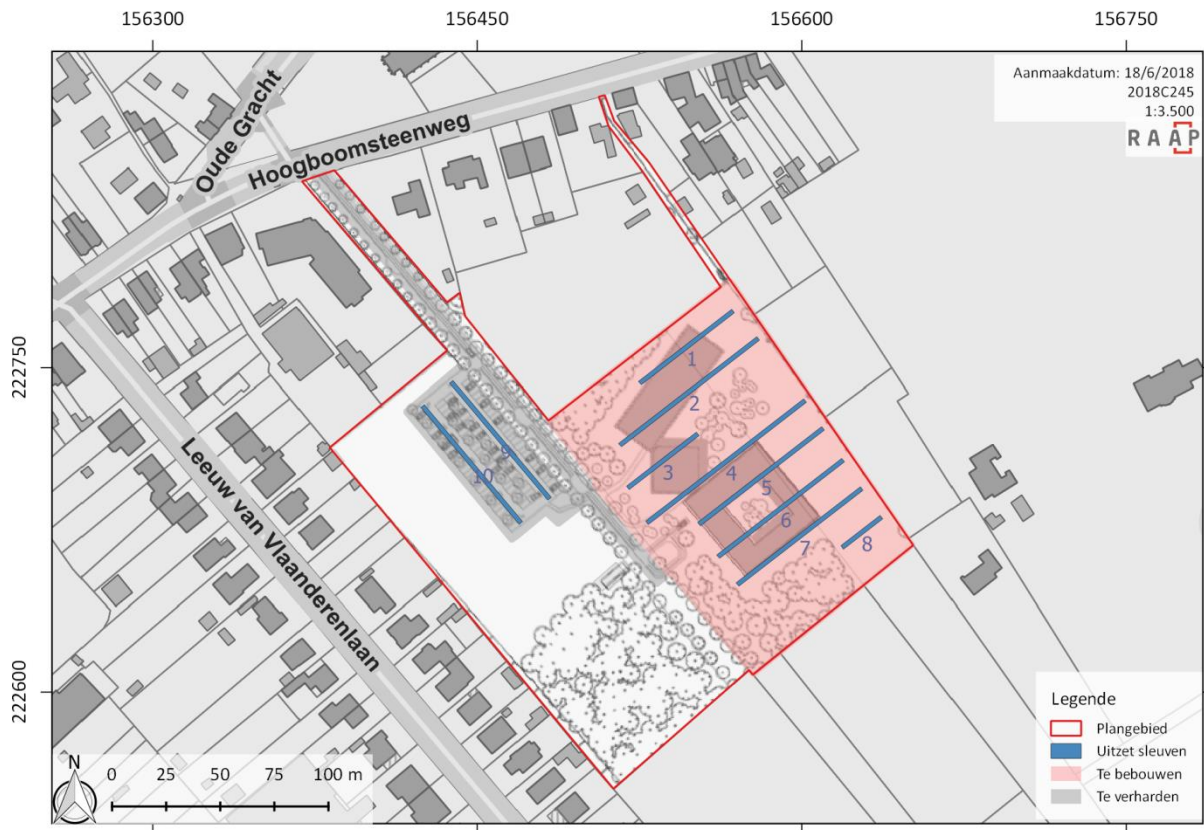
2.3.1 Het rooien van bomen/randvoorwaarde

Voorafgaand aan het vervolgonderzoek dient een deel van de bomen op perceel 289B gerooid te worden. Om verstoring van eventueel aanwezige archeologische resten te voorkomen, is het niet toegelaten om de boomwortels uit te graven. Deze kunnen beter uitgefreesd worden zodat de bodem zo min mogelijk geroerd wordt.

2.3.2 Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem

Om een antwoord te verkrijgen op de gestelde onderzoeksvragen is de onderzoeksmethode van proefsleuven het meest geschikt. In rurale contexten levert enkel deze methode immers de nodige gegevens op over de aanwezigheid van grondsporen en vondsten, alsook over de aard, de datering en de bewaringstoestand ervan.

Door de aanleg van sleuven verspreid over het terrein wordt 10 tot 12,5 % van het oppervlak onderzocht. Op basis van dit beperkt percentage kan een statistisch representatief beeld verkregen worden van het archeologisch erfgoed dat aan- of afwezig is op het terrein. De oriëntatie van de sleuven houdt rekening met de oorspronkelijke topografie van het terrein. Deze methode wordt ook omschreven in de code van goede praktijk, hoofdstuk 8.6.2: 'Proefsleuven en proefputten op sites zonder complexe stratigrafie'.

Figuur 3: Afbakening van het te onderzoeken gebied, geprojecteerd op het GRB (bron: AGIV, 2017)

2.4 Onderzoekstechnieken

Op de twee te onderzoeken zones worden op mechanische wijze sleuven aangelegd. De sleuven zijn twee meter breed en dienen plaatselijk uitgebreid te worden in functie van een specifieke vraagstelling en/of om een goede inschatting te maken van eventueel aanwezige grondsporen. Eveneens worden deze breder aangelegd wanneer het archeologisch niveau te diep ligt om op een veilige manier de nodige registratie te kunnen uitvoeren. De sleuven werden zodanig ingepland dat het te behouden bosbestand zo goed als mogelijk wordt gemeden. De afstand tussen de parallelle sleuven bedraagt ongeveer 15 m. De oriëntatie van de sleuven op de te bebouwen zone volgt de helling van de Kempische cuesta. Met deze oriëntatie wordt op verschillende plaatsen een doorsnede gemaakt van de overgang tussen het bebost perceel en het akkerland zodoende het verschil in bodemopbouw beter te kunnen registreren. Om praktische redenen worden de sleuven op de parkeerzone in de lengterichting van deze zone aangelegd.

De sleuven dienen te worden aangelegd en geregistreerd zoals omschreven in de code van goede praktijk (hoofdstuk 8.6 Proefsleuven en proefputten).

2.5 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijken ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.